

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többesbri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Fogas kérdés.

A vármegyei alkalmazottak illetményei-
nek szabályozásáról szóló törvény végre-
hajtása nyomán fölmerül az a kérdés, hogy
ez a törvény vonatkozik-e az 1886. évi köz-
ségi törvényre vagy nem?

A községi törvény ugyanis imperative
kimondja, hogy a rendezett tanácsu városok
polgármestereinek »évi javadalma azon tisztii
fizetésnél, mely az illető törvényhatóság-
ban a főszolgabírák, — a rendőrkapitányoké
azon fizetésnél, mely a szolgabírák részére
van megállapítva, kevesebb nem lehet».

A törvénynek e rendelkezéséből az követ-
keztethető, hogy a polgármesterek és a ren-
dőrkapitányok évi fizetését olyan összegben kö-
telesek a városok képviselőtestületei megál-
lapítani, a milyenben az 1904. X. t.-c. a főszol-
gabírák és szolgabírák fizetését megállapítja.

Ámde az a tény, hogy a vármegyei alk-
almazottak és a községi jegyzők illetményeit
szabályozó törvények egy szóval sem hivat-
koznak az 1886. évben keletkezett közigaz-
gatási alaptörvények egyikére sem; továbbá a
belügyminiszternek az az intenciója, hogy
ugy a vármegyei alkalmazottak, mint a köz-
ségi és körjegyzők javadalmazását az önkor-
mányzati testületek terheinek emelése nélkül,
az államkincstár terhére emelje a törvényho-
zás, arra enged következtetni, hogy az 1904.
X. t.-cz hatálya csakis a vármegyei alkalm-
zottakra terjed ki s a rendezett tanácsu váro-
sok polgármestereire és rendőrkapitányaira
egyáltalában nem vonatkozik.

Ennek a felfogásának a helyessége mel-
lett dönt a belügyminiszternek a törvényho-
zás előtt tett ama kijelentése, hogy a városi
tisztviselő javadalmazását, a városok részére
nyújtandó állami segedelem számbavételével,
rendezni akarja s hogy a belügyminiszter eme
szándékának megvalósításához szükséges
adatok gyűjtését el is rendelte.

Az 1886. évi községi törvény nagy hi-
bát követelt el, a mikor elégnék tartotta a
polgármesterek és a rendőrkapitányok fize-
téséről való gondoskodást; a többi, minősí-
téshez kötött állások javadalmazásának
megállapítását pedig rábízta a közigazgatási
élet szükségletei iránt kellő érzékkel nem
bíró képviselőtestületekre; és nagy hiba az
is, hogy ez a törvény, dacára annak, hogy
a hivatalos kötelesek megoszlása az
egy városokban szembetűnőleg különböző,
egyenlő mérvben állapítja meg a polgár-
mesterek és rendőrkapitányok fizetését.

Az előbb említett hiba egyik okozója
a rendezett tanácsu városi igazgatás teljes-
ségének, dacára annak, hogy a rendezett
tanácsu városi szervezet a legtökéletesebb
formája a községi szervezkedésnek; a meg-
élhetés feltételeit nélkülöző s éppen ezért
az élet gondjai által nyomorgatott tisztvi-
selői kar sohasem képes a város ügyeiért
megfelelő módon buzogni és ki tagadni,
hogy ez a körülmény a város igazgatásá-
nak rovására szolgál? Hiszen az, hogy
valamely városnak ki a számvevője, mér-
nöke, árvaszéki ülnöke és jegyzője: van
olyan fontos, ha nem fontosabb, mint az,

hogy ki a polgármestere és a rendőrkapit-
ánnya; különösen fontosak a városokban a
főjegyzői és jegyzői állások, tudvalévő
ugyanis, hogy a városok igazgatásában
egyedül a jegyzők képviselik az állandóságot.

A mint említém, hibája a községi tör-
vénynek az is, hogy a polgármesterek és
a rendőrkapitányok fizetését valamennyi
városban egyformán állapítja meg; ez eset-
ben a törvényhozás felületes eljárása ak-
kor tűnik ki, ha tudjuk azt, hogy körül-
belül 33 rendezett tanácsu város van olyan
az országban, a melynek lakossága öteze-
ren alól van. Hát most tessék az 1156
lakossal bíró Poprád, vagy az 1852 lelket
számláló Hátszeg polgármesterének és
rendőrkapitányának munkakörét és felelős-
ségét Miskolcz vagy Mezőtúr városok pol-
gármesterének és rendőrkapitányának fele-
lősségével és munkakörével összehasonli-
tani; pedig a poprádi polgármesternek ép-
pen annyi fizetést rendel a községi törvény,
mint a miskolczi polgármesternek és a hát-
szegi rendőrkapitányának annyit, mint a me-
zőtúri rendőrkapitányának. Hát olyan formát
mutat biz ez a rendelkezés, mintha a köz-
ségi törvényt a mi viszonyainkkal nem ismerős
norvég országgyűlés alkotta volna
Magyarország számára és nem ebben az
országban nevedekett emberek.

Az az aránytalanság, a melyet a köz-
ségi törvény a polgármesterek és rendőr-
kapitányok javadalmazása tekintetében meg-
állapít, szinte hihetlenné teszi, hogy a
vármegyei alkalmazottak illetményeinek sza-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Székely népdalok.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája. —

I.

Bús görlicze keserőgi az ágon,
Szöröncsétlen mindönki az világon,
Kinek nincsen meleg fészke, hú párja
S ugy hanyódik, mint egy szögény kús árva.

Hej leányom, hova ojjan izibe?
Ugyanbiza csak egy szikrát jöjj ide,
Hadd mondjam meg, hogy kedvesöm még nincsen,
Szegődj hézzám, álgyon meg a jó Isten!

II.

Lősz még nálunk kaláka,
Pityóka es a tálba.
Ossó pörög a kézbe,
Elmókázunk egyvégbe.

Ne huzd föl az orrodot
Elejtöd az ossódot,
Nem lősz a ki fékapja
S ott maradsz a fassangba!

Fülei Sz. Lajos.

Valami a szemről.

Előkelő szem-orvostól kapjuk az alábbi cik-
ket, melyben igen hasznos és megszívleendő uta-
sításokat ad a szemek épentartására:

Gondoskodni kell legelső sorban kellő és
elegendő világosságról és kerülnünk a tulerős va-
kító fényt.

Kerülni kell továbbá a szemek tulságos me-
geröltetését apró tárgyak által, mint amilyenek az
apró kisbetűk olvasása, finom kézimunka.

Ha teljesen kerülnünk nem lehet a finomabb
munkát, ugy szokjunk hozzá a félórái megszaki-
tással dolgozni, amely szünetek alatt a szemeket
egy-két percig való lezárás vagy a távolba való
pillantás által pihentetjük.

Ha szemünk fáradságot árul el, hagyjuk
abba a munkát.

Munka közben gondunk legyen a test egye-
nes tartására, a tárgyak legalább 25 centiméter
távolságra legyenek szemünktől és ugyanoly tá-
volságban a mellkastól.

Kerüljünk mindent, ami vértódulást okozhat
a fej felé, mint előrehajlott testtartás, a fej ala-
csony fekvése alvás közben, szűk gallérok, tul-
ságos sok szeszes ital, hideg lábak, kemény szék,
gőzfürdők gyakori használata stb. Kerülnünk kell
végre mindazt, ami szemünkre nézve kellemetlen,
amiről maga a szem ad legjobb tájékoztatást. Min-
den ember tudja, mily kellemetlenül hat szem-
inkre a hirtelen fényváltozás, a világosság és ho-
mály hirtelen változása, a közvetlen világosság,
az olvasás, menés vagy kocsikázás közben, az

alkonyatkor való munka, a lámpából áradó me-
legség, pislogó gyertyafény, a virrasztás stb. Meg-
jegyezzük, hogy mindez legalább is ép oly káros
a szemre, mint általánosan elterjedt hit szerint a
léghuzam egészségünkre. Ha tehát az említett ká-
ros befolyásokat csak felerészben is oly gondo-
san kerülnök, mint a gyakran ártalmatlan és
egészségünkre nem is káros léghuzamot, már is
nagy előnyt érünk el. A léghuzamot illetőleg
meg kell jegyeznünk, hogy távolról sem okoz
annyi szembajt, mint a mennyit neki tulajdonita-
nak, mindenesetre sokkal kevesebbet, mint a
szemre alkalmatlan, nyugodt, de mindenféle ide-
gen alkatrészekkel telített rossz levegő, a milyent
rosszul szellőztetett és emberektől zsufolt helyi-
ségekben találunk.

Nagyobb rövidlátásban szenvedő
gyermek szüleinek, a gyermek legzsengőbb kö-
rától kezdve a szemek ápolását a legszigorubban
kell ellenőrizni s főleg a gyermek hivatásának
megválasztása alkalmával különös figyelemmel
kell kutatniok, mi nem igényel nagyobb megeröl-
tetést a szemtől. Nagymérvű rövidlátás mellett
csak oly pálya alkalmas, mely lehetőleg nem ki-
ván meg finomabb, a szemhez közelebb levő mun-
kát. Ki kell azonban emelnünk, hogy a még tel-
jesen épszeműek is helyesen cselekszenek, ha
szemeik kellő ápolását el nem hanyagolják, mert
a szemek épentartása leginkább a káros befolyá-
sok elkerüléséből áll.

A rövidlátóságot gyógyítani nem lehet, még
enyhíteni sem. De lehet kisebb, vagy nagyobb-
mérvű rövidlátás esetén szemüveg által annyira

bályozásánál alkotott törvény kiterjedne a községi törvényre; hihetetlen először azért, mert nem tehető fel, hogy az 1904. X. törvényeknek közigazgatásunkkal alaposan ismerős megalkotói figyelmen kívül hagyták volna a községi törvénynek ismeretes hiányát; de hihetetlen másodsor azért, mert a törvényhozás nem követheti el a közigazgatás embereivel szemben azt az igazságtalanságot, hogy az ugyanegy körben működő tisztviselők közül kettőt kiválasszon és rendezze azok fizetését, a többiekét pedig teljesen rendezetlenül hagyja s egy csomó munkás tisztviselő existenciáját kiszolgáltatassa az önkormányzati testületek kénye-kedvének; de leginkább hihetlenné teszi az a körülmény, hogy az egész fizetésrendezési akció az állam kincstárának és nem az önkormányzati testületek háztartásának számlájára történt.

A fizetésrendezési törvények a törvényhozó-testületnek önálló alkotásai, a melyek semmiféle összefüggésben nincsenek sem a vármegyei, sem a községi alaptörvényekkel; ha ennek ellenkezője állana, vagy maga a törvény, vagy a végrehajtási utasítás említést tenne arról; mert az el sem képzelhető, hogy egy olyan fontos ügyről, mint a polgármesterek és a rendőrkapitányok fizetése ugy a törvény, mint a végrehajtási utasítás egészen elfelejtkezett volna, ha csakugyan az 1904. X. t.-c. keretében tervezték volna ezeknek a közigazgatási szerveknek fizetésük emelését. Sőt tovább megyek: a törvényhozásnak nincs arra a méltányos igazságosságának megfelelő alapja, a melyről a rendezett tanácsú városokat arra kötelezze, hogy két tisztviselőjének fizetését akarata ellenére, saját terhére emelje akkor, a mikor a vármegyei és községi alkalmazottjainak fizetését az állam terhére emeli.

Ezt a zavaros helyzetet, nézetem szerint, eléggé tisztázza a belügyminiszternek ama kijelentése, hogy a városok tisztviselőinek javadalmát, az állam anyagi hozzájárulásával, rendezni kívánja; némely vármegye azonban, hivatkozván a községi törvényre, fölhitte a városok képviselő-testületeit, hogy a polgármesterek és rendőrkapitányok illetményeit, a vármegyei alkalmazottak illetményeinek szabályozásáról

segíteni a bajon, hogy normális helyzet teremthető. Akinék szemüvegre van szüksége, annak megválasztását ne bizza egyszerűen a látszerésre. A szemüveg kiválasztása művészet, amelyet a tudomány minden eszközével kiképzett orvos csakis a szak-klinikán töltött legalább egy évi gyakorlat után képes kellően gyakorolni. Ezt leginkább az indokolja, hogy a szemnek gyakran sokféle baja van és a szemüveg megválasztásánál e bajok figyelembe veendő, továbbá, hogy a rosszul megválasztott szemüveg a betegnek több kárt okoz, mint hasznát. Ezért a választás mindig nagy gondtal és a felelősség teljes tudatában eszközözendő. Előfordul, hogy a rövidlátók tülekei által rövidlátóságukat csak fokozzák, a mi üveg nélkül vagy szakorvos által helyesen megválasztott szemüveg mellett kikerülhető lett volna.

Dr W.

Katonadal.

Áthelyeztek rózsám Udvarhelyre,
Nem jöhetek hozzád többé este;
Ide jöttem mostan utoljára,
Idejöttem búcsuvacsorára.

De ne sirass engem Rózsai lelkem,
Ne hulljon a könnyed sohse értem,
Visszaadom néked a keszkenőt,
Kapok Udvarhelyen más szeretőt.

József János.

szóló 1904. X. 1. t.-c. alapján emeljék föl; a városok ma megtagadják a fizetésfel-emelést, részint fukarságból, részint háztartásuk nyomasztó anyagi helyzetére való tekintetből; a vármegyei, dacára a városok tiltakozásának, beállítják a fizetésfel-emelésre vonatkozó tételt a városok költségvetésébe; a vármegyei eme intézkedése ellen a városok panaszt emelnek a közigazgatási bíróságnál: származik a zavaros helyzetből egy hosszadalmas perpatvar, az összes rendezett tanácsú városok elégtelensége, viszálykodása, elkeseredése, a miből nem származik haszon a közigazgatás érdekeire, sem dicsőség közigazgatási jogszolgáltatásunk megbízhatóságára.

Most még csak a kezdetén vagyunk a dolognak és így sok kellemetlenség elejét venné a belügyminiszternek olyan nyilatkozata vagy rendelete, a mely közmegnyugvásra világítaná meg ezt a meglehetősen zavaros kérdést.

Uszky Bálint.

Szemle.

A keleti harctéren az újabb hírek szerint ismét beállott az a rövid szélesend, mely a nagy viharok kitörését szokta megelőzni. Az ellenfelek mozdulatlanul állanak egymással szemközt ugrásra készen. A legutóbbi orosz győzelemnek is nagyobb volt a füstje, mint a tüze. Nem egy japán dandárt, hanem csupán egy zászlóaljkerítettek be és vertek szét az oroszok. Az újabb hírek szerint 68000 orosz és 30000 japán esett el a Sahó melletti nagy ütközetben. Ha ezek az adatok megfelelnek a valóságnak, ez volt a világtörténelem legvéresebb és legnagyobb ütközete. A japán sereg már csak 15-20 kmnyire van Mukdentől s hir szerint az oroszok ellenükben nagyobb csapatösszpontosítást terveznek, mely célból Oroszország újra mozgósít. Japán sem akar hátrább maradni és szintén mozgósít, ami kívánatos is; ha igaz, hogy csupán Port-Artúr előtt 50,000 embert vesztett.

— Alsó-Ausztria tartománygyűlése előtt törvénytervezet fekszik, melyből ha törvény lesz, meg fogja tiltani a tanítónőknek a férjhezmenetelt. A tanítónők persze tiltakozó gyűlést tartottak ez ügyben Bécsben, de alighanem eredmény nélkül.

Rooseveltnak, az amerikai Egyesült Államok elnökének leányát Alicet eljegyezte Marconi a drótnélküli táviró zseniális feltalálója.

A délafrikai herero lázadás Németországnak több 100 millió márkájába kerül, ami olyan gazdag államnak is nagy luxus.

Bizonyára még élénk emlékezetben van az igazsággal üzérkedő Soós bíró ügye, mely a magyar bírák szeplőtlen hírnevére oly szomorú árnyékot vetett. Nos hát Soós Kálmán — kit a pestvidéki kir. törvényszék annak idején 3 évi fegyházbüntetésre ítelt — a napokban megszökött. Ugyanis addig, míg ügyében a legfelsőbb fórum a kir. Curia is ítélkezett, szabadlábban maradt s miután a törvényszék ítéletét a Curia is helybenhagyta; a napokban kellett volna büntetését megkezdenie. Mint hírlík, hiányos hatósági intézkedések tették lehetővé szökését, ámbár állandóan megfigyelés alatt állott.

Szinte Budapes-ről kapjuk az alábbi kedélyes híreket: Csizmadia János rendőr Róna-utcai lakására minap belopódzott Marecsk Imre 18 éves csavargó s onnan több apró értékű tárgyat és egy rendőr-sipot emelt el. Az eredményes munka után — pihenés és üdülés céljából — kísértelt a rákosi rétekre, — s ott meglegedettségének azzal adott kifejezést, hogy többször belefújt a sipba. Azonban megjárta, mert a bűvös siphangra oly gyorsasággal, mint az „Ezeregy éj“ szellemei ott termelt egy rendőr s miután igazolni nem tudta magát bekísérte a főkapitányságra, ahol rövidesen kiderült az egész dolog. — Aztán ne higgyen még valaki a Nemezisben!

Állítólag egy tűz ellen védő készüléket találtak fel. Neve: Minimax. A lapok még idáig csak általánosságban beszélnek róla s így nem ismerjük sem a feltaláló nevét, sem a gép szerkezetét. Csak annyit tudunk, hogy szakértők előtt kipróbálták és pedig fényes eredménnyel.

Egy francia újság közli a következő mulatságos esetet: Mostanában az abbevillei apáca-

zárda felosztása alkalmával egy 81 éves apáca, amint kivezették a pályaudvarra s ott meglátta a hatalmas füstölő és szikrákat szóró lokomotívot kétségbeesett sikoltozásban tört ki és majdnem összerogyott a rémülettől. Az öreg hölgy ugyanis ez ideig sohasem látott vasutat és nem is tudott róla semmit. 1845. évben vette fel a fátyolt és azóta egy percre sem hagyta el a zárdat s a világról és a benne történő eseményekről semmit sem tudott. Most pedig azt hitte, hogy a füstölő masina bizonyára valami bibliai szörnyeteg, melyet a „hitetlen“ francia kormány azért küldött, hogy őket egyenesen a pokolba szállítsa. Csak hosszas rábeszélés után sikerült őt rávenni, hogy az ördögi masinába be szálljon.

Szinház.

Szombaton, okt. 22-én Martos Ferenc és Huszka Jenő »Aranyvirág« című bájos zenéjű operetteje került színpadra. — Az örökké kék olasz ég alatt a mesés Nápolyban folyik le a cselekmény, melyet az egymást folyton követő tarka képek színessé és érdekessé tesznek. A címszerepet Cserei Irma kreálta, aki e szezonban ezuttal mutatkozott be közönségünk előtt. Erőteljesen csengő, hajlékony és kellemes hangja van és igen csinosan táncol, kár azonban, hogy valami furcsa idegen akcentussal beszél és érzelmei kifejezésére kissé különös gesztusokat használ. Különben a közönségnek tetszett és zajos tapsal s egy virágcsokorral honorálta játékát. Gulyás a herceg szerepében tőle megszokott jó alakítást nyújtott. Igen jó volt Szőregh — Gauld Harry a petróleum császár fia szerepében s 2-ik felvonásbeli kupléját erősen megtapsolta és többször megismételtette a közönség. Stone Ellen — Jászay Mariska, Beppo — Halász Ede, Fogadós — Inke és John — Bende szintén megfeleltek szerepeiknek. Radnai Zsuzska csinos tánca is nagyon tetszett, sőt meg is ismételtette a közönség.

Vasárnap, 23-án Verő György darabját: a »Menyecske«-et adták. A színlapon 3 felvonásos népszínműnek van jelezve, pedig sem nem 3 felvonásos, sem pedig az eddigi értelemben vett népszínmű. Három teljesen önálló a népeletből vett kép ez, melynek csupán főcíme és egypár sajátosága közös. — A közönség azon részének, mely a színlap jelzése következtében a mesei összefüggést kereste a három »felvonás« között — nem is tetszett a darab, különösen figyelemre méltó kép: »Márika elmén« mely a maga fenséges egyszerűségében igaz hogy kicsiny, — csak egy kis ház falai között lejátszódó — tragoediát állított élénk, de atakjaiban hatalmasan lüktet az élet, a valóságos, melyet ily hatalmas és hü megnyilatkozásban a nép életéből vett, eddigi darabokban hiába keresnénk. A szereplők is szép igyekezettel játszották meg ebben a képben szerepeiket és így talán mégsem érdemelte ki az a kis cserép bögre, amelyben egy szegény anyóka haldokló gyermekének levest főz, — a nevetést. Fenséges és főleg hü képe ez a paraszti életnek, de persze hiányzanak belőle a megszokott alakok. Egy-szerűen maga az élet minden raffináltság nélkül.

Az első kép: »A bíróné« szereplői közül Cserei Irma — a bíróné — csinosan énekelt egy dalt. Szintén jók voltak: Batosi — a bíró, Gulyás — öreg Bence, Szőregh — a legény szerepében. A 2-ik képben (»Márika elmén«) Pogrányi J. — Márika szerepét igen jól és hatásosan játszotta meg, ámbár egy-két ízben elfeledkezett nagy-beteg állapotáról. Batosi — Józsa nagy precizitással, Örsze — Szabolcsiné, Ferkó — Nagy Sándor és Kiss Árpád — Plebános jól alakítottak. Feltűnt azonban ez alkalommal a képben szereplő fiúcska jelmeze. Itt, ahol ugyszólva bármely percben láthat a rendező akárhány székely öltözötű fiúcskát (ha már a jelmezekkel nincs tisztában), miért öltözteti ki a Székelyföldről jött gyermekeket túszos oláhnak? — A 3-ik kép »A mennyország« kedves kis bohóság és állandó derűtségben tartotta a közönséget. Gulyás kitűnő volt a Tibor szerepében. Zsuzsi — Cserei Irma csinosan táncolt és jól alakított. Jászai Mariska — Judit, Nagy — Gyuri, Szőregh — Bandi jó sikerrel feleltek meg szerepeiknek. Kiseb szerepeikben jók voltak: Szabolcsiné — Ágnes, Bözsike — Radnai Zsuzska, Tögyi — Bende.

Hétfőn, 23-án »A tavasz«-t adták másodsor zóna- és népeledásul.

Kedd en okt. 24-én »A takarodó«, Beyerlein nagy hírnévre szert tett színműve került színre. Erről az előadásról csak a legnagyobb elismerés hangján beszélhetünk. E sájonban még egyetlen darabot sem láttunk, melyet ennyi buzgalommal és készültséggel adtak volna elő. Az előadás teljesen összevágó és zavartalan menetű volt. Ebben a darabban, mely annyira megpróbálja az eröket a szereplők fényesen állották meg helyüket. — Hervai Erzsitől és Batositól eddig is sokat reméltünk s nem is csalódtunk, mert reményén felül híven és nagy hatással játszották meg Klári és Wolkhardt szerepét. Lauffen — Nagy, Helbig — Szöreg, Höven — Inke, Qneis — Halász, Michalek — Gulyás kitünően alakítottak és ezuttal általában minden szereplőnek aránylagos részt kell juttatnunk az elismerésből a kitünő előadásért, mely igényeinknek minden tekintetben teljesen megfelelő volt. Hervai Erzsinek az 1. felvonásban diszes csokrot nyújtottak fel tisztelői.

Szerdán 26-án, az örökifju »Cigánybáró« operette került előadásra és ma 27-én az »Al-dozati bárány« című bohózatot adják.

Különfélék.

— **Tarcsafalvi távozása.** Tarcsafalvi Albert vagyasi állami elemi iskolai igazgató-tanítót a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter jelenlegi minőségében áthelyezte a kolozsvári áll. népiskolához; helyébe pedig Magdó István datki állami népiskolai tanítót helyezte át Vargyasra. Tarcsafalvi szerény néptanító volt vármegyénkben látszólag. Azonbn erős jellemmel, szilárd akarattal munkálkodott nemcsak kicsiny körében, de később a fővárosi előkelő irodalmi és napilapoknak is kedvelt, szívesen fogadott vendége lett. Azért mondjuk vendége, mert hivatasát, mint székely néptanítót, becsületesen betöltötte. Nemcsak az iskolában, hanem azon kívül közvetlen a néppel is foglalkozott. Utóbbi időben tehát csak vendége lehetett az irodalmi munkálkodásnak. Azt mondhatnók, hogy mi fedeztük föl az isteni szikrát nemes lelkében. Dicsekedni azonban nem szoktunk, de azért büszkén valjuk a »Székely-Udvarhely« munkatársának, kitől Kolozsváron sokat várunk. Sajnáljuk körünkől való távozását, másfelől pedig örülünk, hogy irodalmi tevékenységének ott nagyobb tér nyílik.

— **Elítelt kivándorlási ügyök.** Polgár János zombori lakos székelyeket vezérelt Amerika felé. Rendszeresen foglalkozott ezzel a mesterséggel mindaddig, míg rajtavesztett. Szabady Tivadar főszolgabíró lefoglalta az összes becsempézett nyomtatványokat és Polgár Jánost kivándorlásra való buzdításért 15 napi elzárásra átváltoztatható pénzbüntetésre és 1 havi elzárásra ítélte. Az elítelt — mint értesülünk — felebbezett a büntetés enyhítéseért. Azonban cselekedete oly súlyos bün, hogy még 500 K büntetés is kevésnek volna mondható s így erősen hisszük, hogy ha föl nem is emelnék, le sem szállítják azt. Amugy is elég székely vitorlázik Amerikába, nem kell őket biztatni!

— **Esküvő** Miskolczy Endre jogszigorló, Miskolczy Károly helybeli ügyvéd fia, e hó 27-én tartja esküvőjét Horváth Rózsikával a budai ev. ref. templomban Budapesten.

— **Halálozás.** Toth József helybeli kéményseprőmester polgártársunkat súlyos csapás érte. Feleségét e hó 24-én elragadta a kérlelhetetlen halál. Az elhunyt temetése a polgárság és társulatok mély részvéte mellett szerdán délután a róm. kath. egyház szertartása szerint történt meg. Béke poraira!

— **Az esküdtszéki tárgyalások** szombaton befejezést nyertek. Lunka Ádám szenterzsébeti cigányt rablás büntetésében mondták ki bünösnek s ezért i évi börtönre ítélte a bíróság. Ugyancsak, mint tettes társakat: Lunka Dénest 8 havi, Lévai Mártont, Lévai Sándort és Forgács János Ferencet 7—7 havi börtönre és 5—5 évi hivatalvesztésre, valamint a perköltségek hordozására ítelték. Az ítéletek jogerősek.

— **Piaci áraink** az e heti vásáron következőleg alakultak az egyes szükségleteknél: Egy liter-véka buza 2 K 90 f, rozs 2 K 30 f, törökbuza tavalyi 2 K 70 f, idej 1 K 90 f, árpa 2 K 10 f, paszuly 4 K 20 f, pityóka 60 f, zab 1 K 16 f; egy rántani való csirke 70 f, paprikásnak való 50 f, tyuk 80 f, liba sovány 2 K, hizott 4 K 80 f, kacsa 1 K 10 f, 7 drb tojás 40 fillér. A zöldségfélék — miután nagy része még ásatlanul van

— igen drágák. Pl. egy véka murokrépa 1 K 60 fillér. Káposzta is bőven volt; közép nagyságu 100 fejet 5 koronáért vettek.

— **Rendőrségünk figyelmébe.** Az Orbán Balázs utcában, a vasuti átjárónál az épülő hid munkálatai hetek óta szünetelnek. Ugy értesülünk, hogy ott partbeomlás miatt életveszélyes nyílás van s különösen a gyalogosan járókat lehet féltetni bezuhanástól. Az intézkedés nagyon sürgős!

— **Ritka szerencse.** A m. kir. osztálysorsjáték hétfői húzásán nagy szerencsében részesültek a 98924. számú sorsjegy tulajdonosai. Ugyanis ez a szám, melyet Schulze Vilmos osztálysorsjegy főelárusítónál (Bpest, Régi-posta-u. 6.) vettek, nyerte a 600,000 kor. jutalomdíjat. A következő sorsjáték első húzásához eredeti sorsjegyek még kaphatók a szerencsés főelárusítónál, egész 12 K, fél 6 K, negyed 3 K, nyolcad 1.50 koronáért.

— **Zálogházi árverezés.** A helybeli zálogkölcson intézet és betéti pénztár részvénytársaságnál a meg nem ujitott zálogtárgyakat folyó évi november hó 12-én d. u. 2 órakor hatósági felügyelet mellett elárverezik.

— **Fogas kérdés** címmel lapunk mai számában közöljük U s z k a y Bálint tekintélyes közigazgatási szakiró cikkelyét, mely teljesen azonos a »Székely-Udvarhely« megelőző számaiban elfoglalt álláspontunkkal. A kiváló szakember közleményét »Az Ujság«-ból vettük át.

Nyilt-tér*

Nyilatkozat.

Az »U. H.« folyó hó huszonharmadik számában egy Rosmann Vilmos urhoz címezett levél közöltetett, melyre vonatkozólag a következőket tartom kötelességemnek nyilvánosságra hozni:

Folyó hó 9-én este Rosmann Vilmos urat a Müller vendéglőben megsértettem, mire nevezett ur az asztaltól felugrott és hivatkozott, hogy majd holnap... s azután csakhamar eltávozott.

Másnap több barátommal közöltem az esetet és vártam Rosmann ur megbizottait s mivel semmi lépés ez ügyben nem tetetett, Schuller Rezső barátom értesítette nevezett urat a fentiek-ről, de ezután sem történt semmi.

Ezután többször találkoztam Rosmann urral, de sem nem köszöntöttem, sem pedig nem érintkeztem vele, s ezzel láthatólag is kifejeztem, hogy nevezett urat én 9-én este megsértettem és nem tréfából tettem, amit tettem.

Telt az idő és folyó hó 22-én reggel 8 órakor Eröss és Dickmann urak jöttek hozzám s kérdeve jövetelük célját, előadják, hogy: azért jöttek, intézzük el férfiasan a Rosmann ügyet. Én azt feleltem: gondolkozni fogok a dolog fölöl, s ha jól emlékszem, azt is mondtam: már két héttel ezelőtt vártam Rosmann ur megbizottait. Kijelentettem továbbá, megbizottaimat a nap folyamán el fogom küldeni.

Tanácsot kértem egy ahhoz értő egyéntől, s ezután ugy emlékszem, a következő levelet küldtem déli 12 órakor fenn nevezett uraknak: »Ma reggeli találkozásunkból kifolyólag értesíteni kívánom, hogy egy két hét óta elintézetlenül álló ügyben tárgyalásokba nem bocsátkozhatom s ennélfogva megbizottaimat sem nevezhetem meg«. Ezen levél után jelent meg másnap a Híradóban a hivatkozott s Rosmann urhoz címzett levél. Én csak szombaton este fél hét órakor értesültem, egy másik már befejezett, lovagias ügyem tárgyalása során, hogy Eröss és Dickmann urak Rosmann ur nevében egy 20-ikán éjjeli közvetett szóbeli sértésért kértek elégtételt minthogy azonban én nem emlékszem, hogy fentti éjjelen a távollevő Rosmann urról sértőleg nyilatkoztam annál is inkább, mert még más dolgokról is csak másoktól értesültem, nem is gondolhattam arra, amit azt hiszem teljesen kifejez levelem tartalma, amelyben azt irtam, hogy egy két hét óta befejezetlenül álló ügyben nem tárgyalhatok. Ha Rosmann ur megbizottai levelemet elolvasták, kivehették, hogy nem a 20-iki esetről van benné szó, amiről nekem egyáltalán tudomásom nem volt, hanem egy két héttel azelőtti esetről, s ha levelemet tévesen nem értelmezik, — már pedig tévesen nem értelmezhető — akkor fel kellett volna engemet világosítaniok, hogy én tévedésben vagyok s biztosan bocsátkoztam volna tárgyalásokba, s megbizottaimnak megadtam volna a fentti esetről kifolyólag utasításaimat.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Ezek után nekem több szavam nincs, a fentieket is csak a Híradóban megjelent levél miatt voltam kényszerítve közzétenni.

Szabó Ignác.

Alólirottak kijelentjük, hogy Eröss és Dickmann urak f. hó 23-án kérdésünkre kijelentették, hogy a Szabó Ignác barátunk levelét eltépték s így azt lemásolás végett át nem adhatják, de a fentti Szabó Ignác által nekik küldött levél tartalmát az általunk felmutatott és a fentti tartalmat magában foglaló sorokkal teljesen azonosoknak ismerték el, bár aláírásukat megtagadták.

Kijelentjük továbbá azt is, hogy Szabó Ignác barátunk már 10-én elmondta nekünk, hogy Rosmann urat megsértette s mi magunk meggyőződünk arról, hogy sem nem köszöntötték egymást, sem nem érintkeztek egymással. Végül azt is megjegyezzük, hogy nevezett barátunk már 22-én délután fél kettő órakor, még a nyilttéri közlemény megjelenése előtt mondta nekünk, hogy Rosmann ur megbizottait elküldte, de ő a fentti levelet küldte a megbizottaknak, mivel az esetnek majdnem két hete.

Székelyudvarhelyt, 1994. okt. 27.

Szakács József

Horváth Rezső.

Értesítés.

A n. é. közönség tudomására hozom, hogy férfi- és női divatárú üzletemet az új helyiségekben már teljesen berendeztem.

Miután főtörekvésem a jövőben is legjutányosabb árak mellett az igen tisztelt vevőközönséget kiszolgáltatni, becses figyelmébe ajánlom az

Őszi- és téli idényre

nagy választékban ujonnan beszerzett áruraktáromat, mely kiterjed úgy férfi-, mint női ruhászövetek, flanel és mosó velcek, jó meleg olcsó ruhák, női- és kész fehérneműek, kitünő minőségben; kész női blousok, férfi- és fiu készruhák és kalapokban dusan felszerelve.

Női- és férfi-szabó kellekek óriási választékban, honi vásznak, paplanok, szőnyegek, asztal- és ágygaraiturák és nagy kendőkben, továbbá ezer, meg ezerféle szakmamba vágó cikkekben nagy választékom van, miáltal azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legmesszebb menő igényeket is kielégíthetem.

Kérem szükséglete esetén nagy- és dusraktárom szíves áttekintésére, hogy egyszersmind előnyös és olcsó árainról is meggyőződést szerezhén, legelőnyösebben beszerezhesse a ruházati és divat cikkeket ez idényre is.

A n. é. közönség szíves támogatását kérve, maradok szolgálatára kész tisztelettel

Szenkovits János utóda,

férfi-, női divat- és közműtáru üzlete

— Székelyudvarhelyt, főtér. —

Értesítés.

Van szerencsénk a n. é. közönséggel tudatni, hogy

Parajdon kirendeltséget létesítettünk,

amelyet folyó évi november 3-án megnyitunk.

A kirendeltség ügyeit a következő urakból álló bizottság intézi:

Elnök: *Benedek Kálmán*, m. kir. sóbányanagy Parajd.

Biró Domokos, Korond.

Keresztes János, Felsősófalva.

Szász Dénes, Alsósófalva.

Üzleti nap: egyelőre minden csütörtökön.

A kirendeltség

a) elfogad takarékpénztári betéteket és azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza:

b) leszámítol 6 hóig terjedhető váltókat és kötelezvényeket;

c) jelzálogkölcsonöket nyújt és foglalkozik általában a takarékpénztári üzletkörbe vágó minden ügylettel.

Teljes tisztelettel

Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság
Marosvásárhelyt.

Faeladás.

A Felsőboldogasszonyfalva község tulajdonát képező, 17 falusi havasán levő megégett fák folyó évi november hó 6-án délelőtt 8 órakor nyilvános árverezésen a legtöbbet ígérőnek el fognak adni és pedig azonnali készpénz fizetése mellett.

Az árverezési feltételek Felsőboldogasszonyfalva körjegyzői irodájában bármikor megtekinthetők.

Felsőboldogasszonyfalva, 1904. október 22.
Biró Ferenc, **Ferenczy Lajos,**
 főbíró. körjegyző.

6932—904. tkvi szám.

Hirdetmény.

Bikafalva község telekkönyvei (birtokszabályozás) tagosítás következtében az 1869. évi 2579. J. M. szabályrendelethez képest átalakítottak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra, melyekre az 1889. évi 38. t.-c. és 1891. évi 16. t.-cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t.-cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottatik. E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás Bikafalva községben 1904. évi nov. 21-én fog kezdődni.

Felhívtnak az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves bevezetésekből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

Mindazok, kik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazolól, esetleges okirataikat mutassák fel.

Mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. 29. t.-c. 15—18. §-ai és az 1889. évi 38. t.-c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják vagy oda hassenak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa mert különben ez uton jogait nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményétől elesnek.

Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszűnt követelésekre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve; ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A királyi törvényszék mint tkkvi hatóság.
 Székelyudvarhelyt, 1904. okt. 16.

DR SZEKELY, kir. törv. e. bír.

Tessék elolvasni! Elolvasatlanul le nem tenni s tovább ajánlani!

Székelyudvarhelyt a Fő piactéren kiadók az alábbiak:

Iroda, vagy raktárnak való szoba; pincék, gabona-elárusító hely hámbárokkal; nyílt bazárnak átalakítható hely; fényképésznek, terve szerint átalakítandó helyiségek!

1. **Két udvari lakás**, — kívánság szerint újból átalakítandó — mely áll 2—2 szoba, konyha, kamara, pince és egyéb hozzátartozandókkal — a földszinten.

2. **Egy szép nagy világos szoba** konyhával — földszint az udvaron.

3. **Egy udvari szoba** magános lakónak, iroda helyiségnek, raktárnak, vagy szabónak műhelyül **azonnal kiadók**. — A 2. és 3. pont alattiak azonnal el is foglalhatóak, míg a többiek — megfelelő átalakítás után — Szent-Mihály napkor: **szept. 29-én**. A ház a város legforgalmasabb helyén van s azért a lakások különösen alkalmasok azoknak, kiknek érdekük, hogy a főpiacon legyenek s a kapu elé kirakatokat tessenek. Ezen helyiségek csakis csendes foglalkozásu, gyermektelen családoknak, vagy magánosoknak adatnak ki!

4. **Raktárnak** — gabonának vagy bárminek — 3 nagy száraz, szellős pince-helyiség azonnal kiadó és átalakítható!

5. **Gabona kimérő** és elárusító hely (kimérő hámbárokkal), kicsinyben való elárusításhoz kiválóan alkalmas és nagyforgalmu hely.

6. **Nyílt bazárnak** — megegyezés szerint átalakítható — kapualj!

7. **Önálló lakás** külön udvarral és kerttel, konyha kertetnek különösen alkalmas, kútjúnó és bővízü kútjal. Vidékről beköltözni akaró gazdálkodónak nagy udvarral. Fekereskedőnek, aki a hetipiacon vásárol be deszkát, fát és a helybeli iparosok stb.-inek elárusítja, kiválóan alkalmas, mert szemben van a fapiacal, a jó karba helyezett Gábor-utcában. Egy nagy és két kisebb szoba, kamara, egy igen nagy, valamelyes műhelynek alkalmas nagy világos, szellős pincelakással; egy kisebb pince és egy földi pincével, istálló, szekérszín, nyílt és zárt sütő, sertés és csukol stb.-ivel felszerelve **azonnal vagy Szent-mihály naptól 3, vagy 6 évre kiadók s azonnal elfoglalhatók**.

Értekezhetni írásban vagy szóval a tulajdonosnál:
 nagysolyosi

Koncz Ármin gyógyszerészszel
 az irodájában Székelyudvarhelyt.

— Kérje mindenütt a magyar gyártmányu Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tust, pecsétviaszot és aquarell festéket.

Előzetes költség nélkül

4%-OS

törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan értékű I. és II. helyre 15-65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan discretén.

Bank- és magánadósságok konvertálása.

Készítünk tervezeteket különféle újonnan alapítandó vállalatokról, valamint financozzuk is ezeket. — Elvállalunk technikai és geológiai véleményezéseket hites szakértők által; foglalkozunk fennálló vállalatok részvénytársasággá való átalakításával.

Meller Lajos és társa Budapest, VI. Teréz-körút 32. (Törvényszékileg bejegyzett cég.) (Válasz bélyeg.)

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székelyudvarhelyt 1904.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

BOR Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krtig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Eladó alma. Kézzeledett, válogatott (I. és II. osztályu) szép

batul-alma
 eladó **Ugron Gáspár** földbirtokosnál Bikafalván.

Egy javított fedeles kocsi teljesen jó állapotban eladó **Dávid Gergely** kovácsmesternél. **Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz.** — felelősség és jótállás mellett. Ócska kocsikat be-cserél s készít ujakat és elvállal mindennemű javítást a legjutányosabb árért.

Kukoricát, rozst, árpát melegedett állapotban is megvásárol **Cziffra Mihály** Gyergyószentmiklós.

Legelőbb, legjobb divatlap

a „Budapesti Bazár”, mely tősgyökeres magyar újságot a „SZEKELY-UDVARHELY” előfizetői — különös kedvezmény gyanánt — negyedévre 1 K 50 fillér helyett 1 K 30 fillérért rendelhetik meg a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában. A „Budapesti Bazár” irányá mindenkor összpontosul e három szóban:

Izlés! — Takarékoság! — Munka!

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Cimbalom iskola

öntanulásra.

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat magányosan tanító nélkül cimbalmozni a Kovács-féle legújabb cimbalomiskolájából. Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajzzal, 50 legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10 korona. Kapható: **Kovács János** okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII. Erzsébet-körút 5. sz.

ÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

NAGYVÁRAD MELLETT.

TÉLI ÉS NYÁRI GYÓGYHELY.

Európa leggazdagabb természetes hévíz forrása 49 százalék, 17 millió napi mennyiség reuma, csusz és köszvény ivó és fürdő gyógymód

Téli idény ez évben bevezetve

165 kényelmes lakószoba ez évben újonnan berendezve. 70 holdas park és erdő. Évi forgalma 7000 állandó fürdővendégnél több. — Nyáron 16, télen 4 vonat-közlekedés naponta. — Állandó fürdőorvos, vasút állomás posta, távirat és telefon a fürdő telepen.

Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve.

Penzió: okt. 1-től május 1-ig. fürdés és teljes ellátás hetenként 18 frittól feljebb.

Benedek, Nagy és Konrád

első székely cipőraktára Sz. udvarhelyt, Kossuth-u.

Dus válasz-
 ték csinos
 és tartós

cipőkben!

Mérték utáni megrendelősek pontos kivitele. o „Fredin” cipőkenőcs kapható. Egy doboz 60 fillér.

Petőfi összes költeményei 1 és 2 koronás diszkótékben, Magyar és Olcsó Könyvtár sorozatai; óvodás és iskolai táskák nagy választékban **Betegh Pál** könyvkereskedésében Kossuth-utca 15. sz. alatt kaphatók.